

Den norske
Rhododendronforening

Lapprosen

Medlemsblad Nr. 3/2002

5. årgang

Den norske Rhododendronforening ble stiftet 30/5-97 med Anne Rieber som leder. I 5 år har Anne ledet foreningen vår på en elegant, rolig men effektiv måte! Like lenge har vi hatt glede av en utmerket sekretær Hilde Hvidtsten Bretvin. Takk for en usedvanlig engasjert innsats!

Lapprosen kommer ikke ut av seg selv. Ole Petter Vik, leder av Rhodo-øst, har i flere år tatt seg av de tekniske detaljene i denne sammenhengen. Resultatet har vært veldig bra! Takk for innsatsen. Samtidig ønsker vi velkommen Paul Sørensen, som nå har ansvaret for den tekniske delen av Lapprosen. Lykke til!

Så er det nytt styre i hvert fall ny leder og ny sekretær. Heldigvis beholder vi kontinuiteten med hjelp av de andre i ledelsen. Slettes ikke bare smågutter/jenter! Malen ligger der og styrefarten har vi, så utsikten til fin ferd videre, skulle være den beste.

Interessen for rhododendron er økende. Stadig flere over den sørlige delen av landet vårt oppdager og blir hektet på rhododendron. Det er ikke lenger en plante bare for den fuktige og milde kyststripen på Sør-Vestlandet.

Klimaforandringen fører til at stadig flere eksotiske arter trives og viser sin blomsterprakt. Det gir en spesiell glede når arter som aldri har fått anledning til å vise frem blomsterfloret sitt endelig gjør det. Kanskje etter 20-30 år! – Dette betyr ikke at jeg ser på det mildere klima som en fordel. For relativt få år siden var det skriverier om den nær forestående istid! Dette er meget komplisert og må selvfølgelig behandles seriøst.

Jeg synes våren og sommeren i år har vært meget tilfredsstillende. Over det hele land. Noe tørke enkelte steder har det vært, men de fleste av oss har nok vann tilgjengelig. Personlig fikk jeg tørkeskader på enkelte planter - i Bergen!

Foreningen vår står foran en større begivenhet: Nordisk rhododendronsymposium 2003. Det ser ut til å bli store greier nesten litt skremmende! Pål Skagseth med flere jobber godt her. Det hele synes kontrollert.

Fotografier:

Forsiden: R. "*Trude Webster*" på Minde våren 2002 Foto: Gunnar Gilberg

Baksiden: Musehagen i Bergen.

Foto: Anne Tafjord-Kirkebø

Årsmøtet er lagt til samme helgen. Vi får med andre ord interessante og spennende dager under Symposiet til våren. Sett noen streker i kalenderen og turen til Bergen og Rhododendronsymposiet! Det kan bli en stund til vi får en tilsvarende mulighet.

Ellers håper jeg at plantefotografene blant oss organiserer bildene i en kassett eller to, og viser de frem ved en passende anledning. Alltid like hyggelig.

Lapprosen tar med glede imot både synsinger, kommentarer, kritikker ikke minst og spørsmål. Medlemsbladet vårt er svært viktig. Husk at det er lokalbladet / hjemmesiden til Rhodo Sør, Øst og Vest!

En prioritert oppgave dette året vil være at lokalforeningene stimulerer hverandre til aktiviteter. Det er alltid smart å følge litt med på hva naboen gjør. Man kunne jo få noen positive impulser?

Lykken i livet kan være så mangt: Det kan være å løfte litt på de nederste greinen på en rhodo for å bli kvitt litt rusk og rask fra hagen.

Torbjørn Lem Gjesteland.

Neste nummer av Lapprosen kommer i januar 2003.

Stoff til bladet ønskes fortrinnsvis mottatt før 1/12 2002 til
Den norske Rhododendronforening, Postboks 1325, 5811 Bergen
eller med elektronisk post.

Tilsendte bilder kan sendes som papirkopier, lysbilder eller elektronisk.

Blir du med til Irland?

Det arbeides med å få i stand en medlemstur til Irland påsken 2003.

Skal turen kunne gjennomføres må vi vite om interessen er stor nok.

Vi ber derfor om at interesserte uforpliktende tar kontakt med:

Torstein Borg

5694 Onarheim

Telefon: 53 43 50 77 eller E-post: torskbo@frisurf.no

Interesserte vil bli kontaktet for endelig program, pris og påmelding.

MEDLEMSMØTE

Vi har gleden av å invitere til medlemsmøte:

Onsdag 6. november klokken 19.00

i Handelsbankens kantine i Allehelgensgate.4 Bergen
(tidligere Bergensbanken, inngang vis-a-vis Bergen gamle Rådhus)

Foredrag ved Gunnar Gilberg: ”Et Rhododendroneventyr”.

Varighet ca. 60 min.

Et medlem presenterer sin rhododendronfavoritt
Informasjon om nye rhododendronbøker og plantelotteri

Av hensyn til servering ber vi om påmelding til

Randi Valen Fessl tlf. 55 18 50 12

eller e-post ravfessl@hotmail.com innen 1.november.

Interesserte som ikke er medlemmer, er også hjertelig velkommen.

VEL MØTT!

Hilsen

Styret i Den norske Rhododendronforening

Innhold

Leder, Kjære Rhododendronvenn!	2
Bli med til Irland	4
Medlemsmøte i Bergen	4
Nye medlemmer	5
Protokoll fra årsmøtet	6
Hagevandring på Hasle	9
Noen amerikanske hybrider på Minde I	10
Rhododendronsymposium i Bergen	13
Rhododendron - sunt valg for allergikere!	14
Intrykk fra Hvitsten	15
Rhododendrontur til Danmark	18
Fokus fra blomst til blad gir topp karakter på rhodokurs	20
Litt av hvert	22
Boksamlingen	23
Løsning på kryssord i forrige nummer	24
Kryssord	25
Hjemmesiden vår	26
Styre og redaksjon, adresser	27

Nye medlemmer

Styret vil ønske følgende nye medlemmer velkommen i foreningen:

Turid H. Bergerøy,	Voldskogen 7,	1580 Rygge
Elin Christensen,	Fløviken,	1730 Ise
Det norske arboret,	Mildeveien 240,	5259 Hjellevad
May-Britt Drivdal Jørgensen	Rabberstien 3A,	4639 Kristiansand S
Birger Westervik,	Eidsbotn,	5960 Dalsøyra
Reidar Aarstad,	Eiganesv. 16,	4008 Stavanger

PROTOKOLL FRA ÅRSMØTET I
DEN NORSKE RHODODENDRONFORENING PÅ
TØYEN HOVEDGÅRD, OSLO LØRDAG 11. MAI 2002

Til stede: 20 medlemmer i henhold til vedlagte liste.

Anne Rieber, leder for styret, ønsket velkommen og takket Rh.Øst for at de hadde tatt på seg å arrangere årsmøtet.

Regnskap for 2001, budsjett for 2002 samt valgkomiteens forslag ble utdelt på møtet.

Det var ingen kommentar til innkalling og forslaget til saksliste ble godkjent.

Sak 1 Valg av dirigent

Ole Petter Vik ble valgt til dirigent og ønsket velkommen på vegne av Rh.Øst. Hilde Hvidsten Bretvin ble valgt til referent.

Sak 2 Årsberetning

Anne Rieber refererte den utsendte årsberetningen for 2001.

Vedtak: Årsberetningen ble enstemmig godkjent.

Sak 3 Regnskap

Kasserer Randi Fessl gikk gjennom regnskapet for 2001. Hun opplyste at trykningsutgiftene for Lapprosen er blitt redusert som følge av momsfristak.

Vedtak: Regnskapet for 2001 ble godkjent og styret meddelt ansvarsfrihet.

Sak 4 Fastsettelse av kontingent

Styret har foreslått at kontingenten økes fra kr 150 til kr 200 med virkning fra 2002, jfr sak 4 på årsmøtet i 2001.

Vedtak: Kontingenten fastsettes til kr 200 per år fra 2002.

Sak 5 Budsjettforslag

Randi Fessl gikk gjennom det fremlagte budsjettforslag for 2002. Det er foreslått satt av kr 15.000 til Rhododendronsymposiet i 2003, og budsjettet balanserer med et beregnet overskudd på kr 400.

Vedtak: Det fremlagte budsjett for 2002 ble godkjent.

Sak 6 Innkomne forslag

Dirigenten konstaterte at ingen forslag var innkommet.

Sak 7 Valg av leder, styremedlemmer og varamedlemmer

Ole Petter Vik refererte Valgkomiteens forslag, da ingen av medlemmene (Jostein Liland, Anders Kvam og Dagfinn Aarskog) var til stede.

I samsvar med forslaget ble følgende valgt:

Styremedlemmer:

Torbjørn Lem Gjesteland, ny leder for 1 år

Randi Valen Fessl, nytt styremedlem for 2 år

Anna Kvamme Mjøs, nytt styremedlem for 2 år

Varamedlemmer:

Ole Petter Vik, gjenvalgt for 1 år

Frode Harnes, gjenvalgt for 1 år

Anne Tafjord-Kirkebø, nyvalgt for 1 år

Samtlige ble valgt med akklamasjon.

Per Skagseth takket de uttredende styremedlemmer og særlig Anne Rieber for hennes lange innsats for foreningen, både i interimstyret og 6 år i styret. Både avtroppende leder og sekretær fikk påskjønnelse i form av rhododendron.

Etter dette har styret følgende sammensetning:

Torbjørn Lem Gjesteland, leder

Pål A. Skagseth, styremedlem

Torstein Borg, styremedlem

Randi Valen Fessl, styremedlem

Anna Mjøs, styremedlem

Frode Harnes, varamedlem

Ole Petter Vik, varamedlem

Anne Tafjord-Kirkebø, varamedlem

Sak 8 Valg av to revisorer

I samsvar med Valgkomiteens forslag ble følgende valgt:

Kim Lingjærde, gjenvalgt for 1 år

Kåre Vetaas, gjenvalgt for 1 år

Sak 9 Valg av valgkomite

To av medlemmene, Jostein Liland og Dagfinn Aarskog har ønsket avløsning.

Følgende ble valgt:

Anders Kvam, gjenvalg

Inga Olsen, ny

Anne Rieber, ny

Sak 10 Fastsettelse av tid og sted for neste årsmøte

Vedtak:

Det nye styret får fullmakt til å fastsette tid og sted for årsmøtet 2003.

Pål Skagseth orienterte om opplegget for Nordisk Rhododendronsymposium i Bergen 31.05-3.06.2003.

Årsmøtet ble avsluttet med en lysbildekavalkade fra Sverigeturen i 2001 v/Roger Karlsen.

Anne Rieber takket Rh.Øst for arrangementet og de tilstedeværende for fremmøtet, og minnet om etterfølgende plantebytte, samt omvisning i Botanisk Hage v/Roger Karlsen og besøk i "Heddass hage" på Hasle.

Årsmøtet hevet kl 1255.

Oslo, 11. mai 2002.

Torbjørn Lem Gjesteland

Leder

Styremedlemmer

Pål A. Skagseth

Torstein Borg

Anna Mjøs

Randi Valen Fessl

Varamedlemmer

Frode Harnes

Ole Petter Vik

Anne Tafjord-Kirkebø

Solveig Bergan

Sigurd Bretteville-Jensen

sign.

sign.

Hagevandring på Hasle.

Ved Mona Klemmetsen

Rett etter årsmøtet gikk turen til en særdeles vakker og harmonisk hage i Hasleveien 58 i Oslo, hvor Hedwig (Hedi) Johansen ikke var mer.

Hedi var utrolig flink til å gjøre det naturskjønt rundt seg, og hun brukte sine skaperevner i hagen sin. Hun hadde en mengde spennende planter og hun anla bekker og dammer og hentet stein og røtter fra naturen. Der ble alt planlagt nøye ned til den minste detalj. Hennes interesse var særlig surjordsvekster, coniferer og mye bonsai. Hun fikk tak i planter fra mange land og hadde et utrolig stort utvalg av planter.

Det var alltid så hyggelig å være sammen med henne og høre henne fortelle om sine planer for hagen. Hun slet seg gjennom mye sykdom de siste årene og sovnet stille inn en septemberdag i 2001.

Vi vil gjerne sende en varm takk til hennes mann, Leif Johansen, som åpnet hagen for oss rhodomaner en fin vårdag i mai.

Foto: Anne Rieber

Noen amerikanske hybrider på Minde - del I.

Ved Gunnar Gilberg.

Det finnes mange, spennende amerikanske rhododendronkultivarer det kan være verdt å satse på. Det vi kanskje først og fremst forbinder med amerikanske rhododendron, er store planter med digre, fargesterke blomsterklaser, - og det er ikke uten grunn. Flere av de mest populære sortene er riktige blikkfang, slike som umiddelbart tiltrekker seg oppmerksomheten. Noen synes at det blir for mye av det gode, at blomstringen rett og slett er påtrengende. Andre fryder seg over den enorme blomsterprakten, og synes den er 'fantastisk'. En ting er iallfall sikkert: med noen av sortene skal man være nøye med plasseringen. De tar lett luven fra andre planter som er i blomst, og får dem til å virke uanselige. Derfor bør man helst la dem stå solitært. Men de store og prangende plantene er tross alt et mindretall. Utvalget av amerikanske hybrider er stort, så her er rikelig å velge i. Problemet er gjerne å få tak i det man kunne ha lyst på, men noen av de norske planteskolene har etter hvert et gledelig rikt utvalg, og kan ellers skaffe det meste. Det kan være greit å anskaffe katalogen til Cox i Skottland (sales@glendoick.com) som blant massevis av andre rhododendron, markedsfører en del hårdføre 'amerikanere'. Så kan man i god tid be en lokal planteskole bestille det man har funnet interessant.

'Trude Webster' ble kjøpt inn fra Cox i 1987. Den ble plantet alene i direkte sol i en østvendt gressbakke, og står der fortsatt. Den har full sol fra soloppgang til cirka klokken 15 om sommeren. Planten er nå omtrent 2 meter vid og halvannen meter høy, og kommer årvisst med de kjempestore, koniske, nesten sjokkrosa blomsterklasene. Blomstene som har små, mørke prikker på øverste kronlapp, blekner noe i løpet av blomstringen og får etter hvert en mye mildere fargetone. Våren 2002 var ikke en eneste grentopp uten blomst. Dette er en av de plantene besøkende kommenterer mest: '- vi har aldri sett maken til kjempeblomst' '- jeg tror ikke mine egne øyne' eller: '- dette skulle min mann ha sett!'. Blomsteklasene som vanligvis kommer i slutten av mai, sitter på sterke grener og egner seg godt til å ta inn i vaser. En enkelt kan ha en effekt som en hel dekorasjon, eller som en stor bukett andre blomster. De kraftige, forholdsvis lyst grønne og matte bladene som blir opp til 18 cm lange og 8 cm brede, gir busken et friskt preg.

Hittil har det ikke vært antydning til vinterskader. Planten er også temmelig fri for sopp- og insektangrep. Den får en liten håndfull vanlig kunstgjødsel hver vår, pluss endel bregne over røttene. Ettersom den er tett helt ned til bakken,

sørger den selv for skygge, og de store bladene som den feller gir sammen med bregnen et tilstrekkelig rotdekke med passelig fuktighet. Denne planten er krysset frem av den kjente rhododendroneksperten og planteskoleeieren Harold Greer fra Eugene i Oregon. Til morplante har han brukt 'Countess of Derby' med pollen fra samme plante. Denne er selv en hybrid av 'Pink Pearl' og 'Cynthia', så 'Trude Webster' har mye godt å slekte på. Det er ikke for ingenting at den har fått flere ettertraktete priser.

'Scintillation' ble plantet her våren 1984, levert fra Cox via Eides Planteskole. Denne herlige kultivaren stammer egentlig fra Massachusetts, fra Charles O. Dexters mangfoldige foredlingsvirksomhet, men ble oppsporet i New York Botanical Garden i 1949 syv år etter Dexters død. Her vokste den som 'nr. 67' av Dexters *fortune*hybrider, og det var Paul Vossberg som ga den navnet 'Scintillation'. Det betyr nærmest "glitring", og passer godt til denne planten med de lysende, dypt rosa blomstene og de skinnende mørkgrønne bladene. Blomstene som åpner seg i slutten av mai har brunlige tegninger på de øverste kronlappene. Utover i blomstringen lysner blomstene endel og mister noe av sin glitrende sjarm, men planten er fortsatt et vakkert syn. Vår plante trivdes ikke så godt på sitt første voksested i halvskygge, og etter et par år ble den flyttet nærmere huset, til en plass med sol fra morgen til kveld. Her har den utviklet seg til å bli en stor, fint formet, rund busk som er 1,8 m høy og 2,5 m i diameter. Den har aldri vært plaget av sopp, insekter eller vinterskade. De siste årene har den hatt blomster på praktisk talt hver eneste kvist. 'Scintillation' er svært hårdfør, populær på begge sider av Atlanteren og belønnet med en rekke priser. Her i landet er den plantet ofte, og skulle ikke være særlig vanskelig å få tak i.

'Markeeta's Prize' er et mørkerødt eventyr i mai. Blomsterstanden er nokså stor med opptil 12 åpent traktformede, lett krusede blomster av anselig størrelse, opptil 13 cm tversover. Bladene er mørkegrønne, tykke og sterke. De er ganske problemfrie når det gjelder sopp og insekter. Grenene er kraftige, men vår plante har vist tendenser til å vokse litt utsperret, kanskje på grunn av voksestedet, så vi har måttet forme den med hård hånd. Gjenvekst og livskraft er upåklagelig. Vi kjøpte planten hos Cox i 1992, og den har funnet seg vel til rette her i et Mindeklimate som ikke er altfor stabilt. Men den er altså oppført til å tåle 23 kuldegrader. Planten kom på markedet fra Flora Markeeta's Nursery i 1967. Morplanten er forbausende nok den rosahvite, fornemme og sterkt duftende 'Loderi Venus', men 'Markeeta's Prize' har dessverre ikke arvet duftegenskapen. Farplanten, eller pollengiveren, er Halvdan Lems kjente 'Anna'.

R. 'Scintillation' på Minde våren 2002

Foto: Gunnar Gilberg

Botanisk Hage på Tøyen. Fra ventre: Ole Petter Vik, Torstein Borg, Solveig Bergan, Mona Klemmetsen, Pål Skagseth. Til høyre Roger Karlsen.

Foto: Anne Rieber

Rhododendronsymposium i Bergen 31.05 – 02.05 2003.

Ved Pål A. Skagseth.

Det er nå knapt 9 mnd. igjen til symposiet vårt skal gå av stabelen. Arrangementskomiteen bestående av Per Harald Salvesen, Anna Mjøs og undertegnede har jobbet hardt med nesten ukentlige møter, og de fleste detaljer for symposiet begynner nå å komme på plass.

Listen over foredragsholdere er nå komplett, og vi tror det skal bli et allsidig og godt program. Et liten skår i gleden er at Warren Berg har måttet melde forfall. Vi har imidlertid flere fremragende internasjonale rhodo-kapasiteter å by på, bl.a. Hideo Suzuki fra Japan, John Weagle fra Nova Scotia i Canada og Kenneth Cox fra Glendoick Gardens i Skottland i tillegg til norske og nordiske kapasiteter.

På grunn av budsjettmessige og praktiske problemer har vi måttet øke deltakeravgiften noe, vi har laget en pakke omfattende: Deltageravgiften, tre lunch måltider, velkomstmiddag på Fløirestauranten med busstransport Milde-Bergen tur/retur, omvisning i Musehagen og Rhododendrariet og billetter til Fløibanen. Denne pakken vil koste kr. 1.800,- ved registrering før 1.februar 2003. Ved registrering etter 1.februar, men før 1.april kr. 2.100,- Senere registrering vil koste kr. 2.400,- Det vil også bli arrangert en kulturkveld med middag til en pris av kr. 500,-

Vi regner med å få trykket det endelige programmet med påmeldingsskjemaer i løpet av oktober måned og har det ferdig for utsendelse i begynnelsen av november. Programmet vil bli sendt ut til alle som har meddelt sin interesse for symposiet enten gjennom brev, E-post eller telefon. I alt har vi registrert ca. 150 interessenter til symposiet. Interesserte som enda ikke har gitt livstegn fra seg kan melde fra til :

Det norske arboret, Milde 'Rhododendronsymposiet 2003' Mildeveien 240, N-5259 Hjellestad, eller til E-post: per.salvesen@bot.uib.no for å få tilsendt programmet.

Til symposiet har vi reservert hele Fana Folkehøgskule som kan stille med ca. 100 overnattingssenger, vesentlig i 2-manns rom. Rommene har enkel, men god standard, og pris pr person er kr. 325, inkludert frokost .

Fortsettes neste side...

Noen få enkeltrom kan bli tilgjengelig til pris kr 395 pr døgn inkludert frokost. Vi har også reservert 20 hotellrom i Bergen Airport hotell (ca.10-15 min. kjøring med bil til arboretet på Milde) til pris kr. 690,- for enkeltrom og kr. 910 for dobbeltrom inkludert frokost. Rommene på Fana Folkehøgskule vil bli tildelt etter hvert som påmeldingene kommer inn.

Under symposiet ønsker vi å kunne arrangere salg / kjøp / bytte av medlemmers egenproduserte rhodo-planter. Mange av våre medlemmer driver formering av rhodo-planter til eget bruk, og mange har noen overskuddsplanter som kan komme andre medlemmer til gode. I hagesenterene er det svært sjelden å komme over rene Rhododendronarter mens det bugner over av hybrider og kultivarer. Egenimport av arter fra de store produsenter i utlandet som f.eks. Glendoick Gardens i Skottland, Hachman i Tyskland etc går ganske greit, men blir temmelig kostbart. Det er derfor mye å vinne på internt bytte, salg og kjøp.

Det ville være fint om medlemmer, som mener de har planter for salg eller bytte, kunne melde fra til undertegnede slik at vi kan ha en liten oversikt på forhånd.

Pål A. Skagseth., adr. Snekkevikv. 82, N-5239 Rådal.
E-post: anto-sk@online.no

Rhododendron – sunt valg for allergikere!

Av Anne Tafjord-Kirkebø

I samtale med oss, forteller pollenforsker Hallvard Ramfjord ved NTNU i Trondheim, at rhododendron ikke ser ut til å være noe problem for allergikere. I utenlandsk litteratur finnes det enkeltstående rapporter om hudproblemer hos personer som har arbeidet med beskjæring av rhododendron og azaleabusker. Men for folk flest vil ikke dyrking av rhododendron være forbundet med noen risiko. Dette gjelder også for azalea. Derimot kan enkelte få problemer innendørs, ved å ta inn noen av de mestduftende sortene.

Når det gjelder lyng og andre surjordsplanter, er det store variasjoner i egnethet for allergikere. Man trodde jo lenge at røsslyng (*Calluna vulgaris*) var en problemfri plante som alle kunne tåle; ikke minst derfor ble den valgt til Norges Astma- og allergiforbunds (NAAF) emblem.

Fortsettes side 24...

Inntrykk fra Hvitsten

Ved Randi Valen Fessl

Søndag, 12. mai 2002, arrangerte Rhododendron Øst tur til Hvitsten i tilknytning til årsmøtet i Den norske Rhododendronforening, som fant sted lørdag 11. mai. Til sammen var vi omtrent 20 personer, og vi besøkte to steder. Først Roger H. Karlsens hage og etterpå hageanlegget til Petter Olsen.

Hvitsten ligger i Vestby kommune, helt sør i Akershus på grensen til Østfold. Det idylliske tettstedet ved fjorden har rundt 300 innbyggere og mange av dem bor i velstelte gamle skipperhus. Fra dette stedet startet familien Olsen sin rederivirksomhet i seilskutetiden fra 1870-årene. Noen av de første skutene fraktet isblokker til Holland. I dag lurer vi på hvordan isen kunne holde seg uten fryseskap! Men datidens sjøfolk hadde kunnskapene som trengtes.

Først går vi inn hageporten hos Roger Karlsen. Han er sprudlende og kunnskapsrik, og med en smittende entusiasme viste han oss rundt på den fem mål store eiendommen.

Den ligger lunt til, et stykke fra sjøen, med mange, flere hundre år gamle eiketrær, høye furutrær og en del plantet edelgran. Furuene står på oppsiden av huset og gir passende skygge til svært mange rhododendron, både arter og kultivarer. Noen av kultivarene, slik som *R. makinoi* 'Rosa Perle', *R. 'Simona'* og *R. 'Blutopia'* var rundt en meter høye og befant seg langs gjerdet. En spesielt vakker kultivar av *R. fortunei*, 'Bestform' sto midt blant kasser i alle fasonger. I kassene fantes uttallige frøplanter av alle størrelser, de fleste håndpollinert. Rundt omkring sto mange forskjellige rhododendron. I alt rommer hagen mellom 200 og 300 eksemplarer av arter og kultivarer.

Roger Karlsen har en annen stor favoritt også; nemlig magnolia. Av dette vakre treet har han 25 forskjellige arter og hybrider i hagen sin. Ved vårt besøk kunne vi beundre de hvite blomstene til *magnolia siboldii*. En del av magnoliatrærne står i den nedre delen av hagen, for eksempel *magnolia 'Elisabeth'*, gul, *m. 'galaxy'*, rosa, *m. hypoleukea*, *m. petala*, *m. acuminata cordata*, og *m. 'Wadas memory'*. De blomstrer alle senere på våren eller forsommeren. Av disse og flere til lager han frøplanter for utprøving.

På nedsiden av huset finner vi andre sjeldne trær og busker: Et stort valnøtttre, et lommeterøkletre *davidia involucrata*, et tulipantre, en vakker stripelønn *acer negundo* med mørkegrønn bark. Flere av de store eiketrærne har ”samboer” i form av slynghortensia. Den slynger seg 8 m opp i et av trærne. Rundt andre trær slynger seg en spesiell sort av hortensia, *schizapragma*, eller alpeklematis ’*Koreana*’ med vinrøde klokker. Et tempeltre *ginko biloba* liker seg også her.

Det var ikke lett å rive seg løs for å dra til neste hage. Vi håper at vi får anledning å komme igjen ved neste årsmøte på Østlandet.

Neste stopp var hagen til Petter Olsen. Det går knapt an å kalle dette for hage, det var mer et hageanlegg over et område på bortimot 20 mål, med inspirasjon fra engelske hager. Vi begynte rundturen med Roger Karlsen som inspirert omviser og etter en liten stund overtok Petter Olsen selv. Han svarte velvillig og tålmodig på våre mange spørsmål.

Rundt anlegget var det bygget et tregjerde som gjorde at vi følte oss hensatt til en forlegning fra romertiden, et palisadegjerde. Her var det ikke til vern mot ville horder, men for å verne beplantningene mot rådyr og elg. Gjennom en port kom vi inn i Rhododendrondalen, som er en naturtomt hvor det innimellom blåbærlyng og røsslyng vokste arter av rhododendron, og dessuten flere små apeskrekktrær. Roger Karlsen har stått for utvalg og planting. Gjennom Rhododendrondalen kom vi inn i Korsdalen med et indisk tempel og et basseng i korsform. På skråningen ned mot templet vokste rhododendronhybrider med blomster i bare mørke farger. Her sto også som seg hør og bør et tempeltre *ginko biloba*.

Neste åpenbaring var ”The Secret Garden”, omkranset av høye ospetrær. Her var det plantet primærhybrider av rhododendron og mange magnoliatrær. En stor robinia så også ut til å trives godt her. Fra bunnen av Bekkedalen hadde vi utsikt oppover mot hovedhuset. Det var anlagt bassenger på ulike nivåer oppover dalen. Murene var forseggjorte og omhyggelig murt opp av naturstein

Fra Danmarksturen

Foto: Frode Harnes

Hovedbiblioteket i Bergen, hvor vår samling av rhododendronlitteratur befinner seg.

Foto: Anne Tafjord-Kirkebø

og bekkefarene var anlagt med store, runde og kantete steiner. Her vokste irrgroenne bregner. I midten av et av bassengene tronet en stor skulptur av Neptun. Like ved var det anlagt et lite amfiteater hvor avsatsene var dekket av bergknapp *sedum*.

Ellers var det mange andre skulpturer: En vakker Pan med sin fløyte, to store kentaurene som hvilte på gressbakken anlagt parallelt med bassengene. Videre sto en stor treskulptur av Frøya oppe nær hovedhuset. Gressbakken og bekkefarene var adskilt ved hjelp av minst tre meter høye tregjerder med en slags firkantete ”sprosser” og buete åpninger. De samme høye tregjerdene var også brukt nederst i Bekkedalen for å skape en spesiell romfølelse.

Bassengdelen av hageanlegget var fremdeles under bygging ved vårt besøk, så vannet var ikke satt på ennå. Men vann kom rikelig fra oven under hele rundturen. Det gjorde at vi ikke fikk et klart inntrykk av utsikten mot fjorden. Den må være et syn i klarvær. Men å skue nedover og utover hele hageanlegget, det var en stor opplevelse. Det ville være spennende å få oppleve det ferdige anlegget. Kanskje det lar seg gjøre ved en senere anledning.

Roger Karlsen og Petter Olsen fikk på slutten av rundturen hvert sitt eksemplar av R. 'Madam Felle', og bergenserne i følget fremførte etter beste evne sangen om Madam Felle (fra Sandviken i Bergen) som takk for at vi fikk komme på besøk.

Foto: Kaia Bodung

Fokus fra blomst til blad gir topp karakter til rhodokurs !

Ved Anne Tafjord-Kirkebø

I vår hadde Pål A. Skagseth og Torstein Borg kurs i rhododendron i regi av Friundervisningen. 7 påmeldte fikk over to kurskvelder og to vandringer (i Arboretet og Skagseths hage) variert kunnskap om rhododendron. 1. mai var de i Arboretet og det var da vi fikk anledning til å ta en prat med de potensielle 'vordende rhodomaner'...

Utgangspunktet for de fleste var at de visste lite og ville vite mer - et svært godt utgangspunkt for 'lærerne', vil vi tro! Liv Foss fra Holsenøy sa at det er kjekt å få vite mer om *stell* av rhododendron og om hvilke sorter som egner seg der hun bor. Birger Westervik kom den lange veien fra Gulen til hver kurskveld og vandring (!); han var blitt så interessert at han hadde begynt å samle, kurset hadde virkelig økt interessen for rhododendron!

Og dette var alle enige om; kurset ga svært mye kunnskap om arter og kultivarer, om fordeler og ulemper, om problemer og stell. Gleden og interessen fra lederne smitter! Mest av alt hadde kurset bidratt til å skifte fokus hos deltakerne fra blomst til blad! At dette kanskje var den største gevinsten, var mange enige om. Som flere sa til meg at før kursstart var det i blomstringen at rhododendron var fantastisk, men nå hadde kurslederne lært dem å se på bladverket, og ikke minst på nyveksten. Da kom det frem en helt ny måte å vurdere de ulike rhododendron på! Noen synes kanskje at det var vel mye fokusert på bladverket på blomstens bekostning, for de synes nå at blomstringen fremdeles var spektakulær og fantastisk mens den sto på! Og det er jo nettopp poenget, som en sa, at blomstringen foregår over så kort tid, mens bladverket har man jo hele året! De fleste mente at selv om de fremdeles kom til å nyte blomstringen, så ville de nok velge rhododendron på en annen måte heretter, og da ta hensyn til bladverk og nyvekst når de valgte nye rhododendron for egen hage.

-Og få endelig med at det har vært *veldig sosialt*; vi har hatt kaffepauser og pratet fag, spørsmålene har haglet, både fra deltagerne og fra kurslederne. Innholdet og det pedagogiske opplegget var bare *helt topp*, det *må* du skrive, de har variert mellom å undervise, gi oppgaver, stille spørsmål og vise lysbilder, og altså, koselige kaffepauser!

Fortsettes side 24...

Rhododendrontur til Danmark.

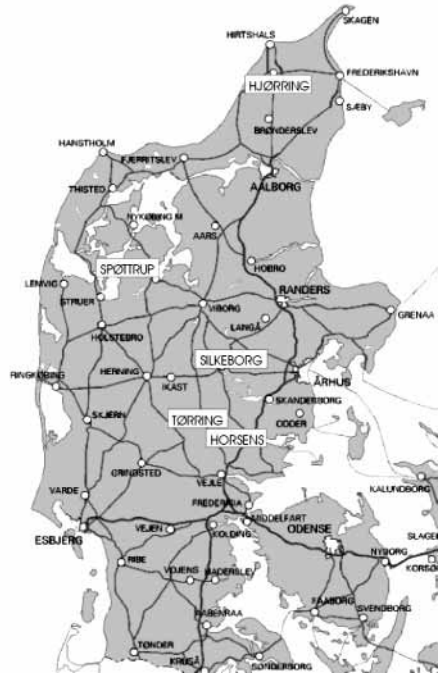
Ved Frode Harnes.

I slutten av mai i år, arrangerte Rhododendron Sør blomstringstur til Danmark. I alt 18 deltakere, ifra Sogn i vest til Fredrikstad i øst, fikk oppleve 7 forskjellige hager / parker som stod i all sin blomsterskrud. Naturligvis ble det masse plantekjøp og sosial moro. Det siste ble behørig markert av en munter venninnegjeng fra Kristiansand.

Det var to typer hager vi fikk oppleve i Jylland, den typiske småhagen på ca 0.5 mål, og den mer parklignende hagen. Vi besøkte mellom andre Svend Aage Askjær ved Hvidbjerg Planteskole i Spøttrup (se på siden: www.kalmiopsis.dk), Bo Holst Pedersen og familien Thomsen i Horsens, og Åge Roholm i Silkeborg, og Rhododendron Haven i Tørring. Det er imponerende å se hvordan danskene utnytter plassen i småhagene sine. De benytter gjerne opphøyde bed, og plasserer små og store rhododendron side om side. I tillegg supplerer de med ledsagende planter.

Det var en minnerik tur, og man sitter tilbake med gode erfaringer og utveksling av kunnskap. Det som gjorde turen mulig var ypperlig organisering og tilrettelegging fra Mona Klemmetsen. Avslutningen var lørdag kveld med en bedre middag på en nedlagt togstasjon. Atmosfæren her bidro til at stemningen var herlig. Det at vi befant oss langt inne i skogen, og at det var fullmåne, gjorde at det var noe trolsk over det hele.

Vi er alle takknemlige for den innsatsen Mona gjorde, og håper at vi får gleden av å reise sammen igjen seinere. Kanskje til Nordisk Rhododendronsymposium i Bergen 2003?

Det er godt å være rhodoman i Danmark! Foto ved Frode Harnes.

RHODODENDRON

- Bra utvalg av arter og hybrider
- Rimelige småplanter
- Katalog sendes på forespørsel
- 30 % på restparti fra Skottland
- Postordresalg

Inga Olsens's Rhododendronsalg
Klodeborg 4825 ARENDAL
Telefon: 37 09 42 45 Fax: 37 09 39 22
Mobil 992 34 426 E-mail: ingaols@frisurf.no

Litt av hvert

Ved Gunnar Gilberg

Hans Eiberg skriver i Rhodonyt 3/02 at 'knopdøds-bladloppen' er funnet i Danmark, i tre forskjellige planteskoler som har importert rhododendron fra Tyskland og Nederland. Loppen som er en centimeter lang og grønn med røde striper lever på oversiden av bladene fra slutten av juli og ut august. Bilde av den kan sees på den danske foreningens hjemmeside:

<http://www.rhododendron.dk/~he/test/cikade-he.jpg>.

Bladloppen spiser blomsteranlegget, slik at knoppen visner. Deretter kan den bli infisert av soppen *Briosia azaleae*. Knoppen får da tett i tett med lange, svarte sporehår som gir den et skjegget preg. Slik infeksjon forekommer også etter knoppdød forårsaket av frost. For å fastslå om det er bladloppe eller frost som har skylden, er det bare å undersøke om det er blomsteranlegg i knoppen, eller ikke.

Ellers ser vi i samme nummer av Rhodonyt at Bjarne Leth Nielsen har til overs en stikkekasse med undervarme. Han bytter den bort for et par flasker rødvin.

Den nydelige høstværet fristet til en tur over Rundemanen, den 6. oktober, og turen ble tilfeldig lagt bortom Himmelhaven. Der blomstret flere av de sørgelige, men optimistiske rester av 'Cunningham's White'! Les den enestående beretningen om dette utrolige prosjektet i Lapprosen nr 2/01, der Julie Arntzen som selv er opprinnelsen og kraften bak idéen, forteller om Himmelhavens tilblivelse. Her skriver hun bl.a.:

'- Himmelhaven, nok et umulig prosjekt.... Vil haven overleve i den ville verden den befinner seg? Det er mulig at haven vil bli 'tatt av vinden' og må gi opp, slik som skihopperne i sin tid måtte. Års slit for sekunders svev, én eneste blomstring..?'

Det må straks sies at de aller fleste av plantene som fremdeles var i live, var nokså medtatt. Praktisk talt alle plantene øverst i overrennet var døde. De utgjør omtrent halvparten av de to hundre som ble plantet. Men lenger nede, hvor hoppet flater ut, er det fortsatt liv! Og det må kunne gå an å gjøre noe for å redde disse restene. Julie skriver selv at mye arbeid gjenstår, bl.a. at jord må fylles på. Etter å ha sett tilstanden i dag tror jeg at dette er helt vesentlig. Plantene står som hyppete poteter, og det er klart at de er et lett bytte for frost, vind og sol.

Fortsettes side 24...

DEN NORSKE RHODODENDRONFORENINGES BOKSAMLING

Det går mot høst og vinter, en fin tid å ta frem en eller flere av rhododendronbøkene som kan lånes ved Bergen off. Bibliotek. Foreningens medlemmer og og andre kan låne bøkene gjennom sitt lokale bibliotek. Kom gjerne med forslag til nye titler. For detaljer om bøkene og reservasjon, kontakt ditt lokale bibliotek eller benytt internettsiden direkte til biblioteket:

www.bergen.folkebibl.no

Askjær, Sved Aage	Rhododendron og andre surbundsplanter
Bernler, Gunnar	Sågen, en bohusslänsk Rhododendronpark
Cox, Kenneth N. E.	Rhododendrons and azaleas
Cox, P. A. and Cox, Kenneth N. E.	The Encyclopedia of Rhododendron species
Davidian, H.H.	The Rhododendron species
Galle, Fred	Azaleas
Gelderen, D.M. van	Rhododendron Portraits
Gelderen, D.M. van	Rhododendrons
Gilberg, Gunnar	Rhododendron for alle.
Halliday, Pat	The illustrated rhododendron
Hawthorne, Lin	Rhododendrons
Homer and Greer	Rhododendron hybrids
Jørgensen, Per M.	Rhododendron i Det norske arboret.
Køgel, Andrea	Rhododendron og azalea
Lerum, Sissel	Dyrking av artene rhododendron Lapponicum...
Lindquist, Kirsten	Rhododendron för svenska trädgårdar
Luteyn, James L.	Contribution Toward a Classification of Rhododendrons
Lønø K. og Ringstad A.	Rhododendron-dyrking av lave og hardføre sorter
Nelson, Sonja	Rhododendrons in the landscape
Postan, Cynthia	The Rhododendron Story
Rea, Juan Moscoso	Rhododendron på Sofiero
Reiley, H. Edward	Success with rhododendrons and azaleas
Rhododendron i Danmark	Rhododendronsforeningens jubilæumsskrift
Schmalscheidt, Walter	Rhododendron- und Azaleen-züchtung in Deutschland
The New York Bot.	The New York Botanical Garden
Wilson, Argent, Bond, Chamberlain, Cox, Hardy	The Rhododendron Handbook
Wilson, Karen (editor)	Rhododendrons with Camellias and Magnolias 1998
Wilson, Karen (editor)	Rhododendrons with Camellias and Magnolias 1999
Wilson, Karen (editor)	Rhododendrons with Camellias and Magnolias 2000
Wilson, Karen (editor)	Rhododendrons with Camellias and Magnolias 2001

Litt av hvert...

Hvis det blir fylt jord på, tror jeg at det muligens kan være en fremtid for den nederste delen av Himmelhaven. Kanskje kan det plantes noen alpine sorter i overrennet? Og jorden finnes på stedet! Midt blant plantene står det åtte store sekker med tilsammen flere kubikkmeter jord - som sikkert må være fraktet hit med helikopter - og bare venter på å bli jevnet utover. Kanskje finnes det noen medlemmer av rhododendronforeningen som har lyst til å ta kontakt med opphavskvinnen og få arbeidet gjort? Jeg kan tenke meg at hun ville bli glad. Plantene trenger iallfall å bli stelt og godsnakket med. Og så er det viktig at de får et godt rotdekke. Litt næringstilførsel til våren må de også ha. Det er slett ikke umulig at de svarer med overlevelse og trivsel. Drømmen lever fremdeles – og forresten kan dette godt betraktes som et 'vitenskapelig' eksperiment 500

Fokus fra blomst...

Deltagerne kom fra Askøy, Godvik, Minde, Holsenøy og Gulen - langt å reise for mange av dem, men det var ikke noe problem. Kurset var vel verdt både tid og penger, var en enstemmig dom. Og vi så at de fikk med seg vervebrosjyre til Den norske Rhododendronforening....

Rhododedron - sunt valg...

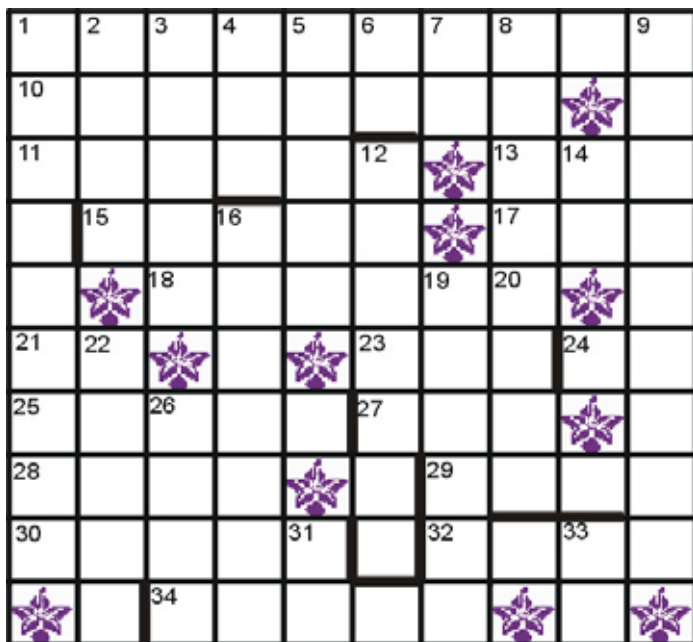
Ved RAST-tester på bjørkeallergikere viste 17% av bjørkeallergikere og 6% av de øvrige pollenallergikere positiv reaksjon på røsslyngpollen. Han trøster oss imidlertid med at det egentlig er liten risiko for at dyrket lyng skal forårsake allergiske problemer utendørs. I tillegg til å utarbeide pollenvarselet for bl.a. TV2, arbeider Hallvard Ramfjord også for NAAF og har omarbeidet til norske forhold boken *Vennlige og uvennlige planter i vårt nærmiljø*.

LØSNING på x-ord 2/2002:

Loddrett: 1 art. 2 ku. 3 ar. 4 ll. 5 Sofus. 6 praecox. 7 pax.
8 EH. 10 mumeazale. 12 UN. 13 Bartram. 14 Sirius.
15 decorum. 16 macr. 17 Mo. 21 odora. 22 russa. 25 u.a..
26 emu. 30 IR. 31 AS. 33 kr

Vannrett: 1 al. 2 kallus. 6 Purple. 9 om. 11 tur. 13 Bashfu. 15 DNA. 16 maximum. 18 ear. 19 rose. 20 cocc. 23 odor. 24 uu. 25 uez. 27 rox. 28 Assam. 29 Uria. 32 MS. 33 kul. 34 'Mars'. 35 arr.

KRYSSORD 3/2002 ved Gunnar Gilberg

LODDRETT

1. art i Triflora underseksjon
2. slekt i sverdliljefamilien
3. Ben..... . høyeste fjell i Storbr.
4. han ble 950 år gammel
5. ørn, tysk
6. ha hjemme
7. øks, engelsk
8. hurtig
9. japansk azalea
12. samstemthet
14. to like
16. rett, strakt
19. +rum, art i Uniflora undersseksj.
20. finsk driv, pågangsmot
22. mansnavn
26.Douglas, kjent skuespiller
31. ubestemt artikkel, nynorsk
33. personlig pronomen

VANNRETT

1. +a, underseksj. av seksj.
Rhododendron
10. art i Fortunea underseksjon
11. art i Lapponica underseksjon
13. fisk av laksefamilien
15. +svans = silkestjert
17. bilmerke
18. dobbeltstjerne
21. månefase
23. stryke
24. Eva Andersen
25. åsted for historisk kirkemøte
27. eiendomspronomen, engelsk
28. enestående
29. stygge, svensk
30. kvinnenavn
32. låve, løe
34. populær spekkhogger

Hjemmesiden vår

Foreningens hjemmeside er nå i drift med ny utforming. Den har adressen www.rhododendron.no. Tre elever i en av IKT-klassene ved Bjørgvin videregående skole i Bergen hatt laget ny design. Dette var deres prosjektoppgave i emnet web-design i vårterminen, og de fikk god karakter for arbeidet. Hjemmesiden vil bli oppdatert og redigert i løpet av høsten. Den inneholder foreløpig bare et par bilder, og bildearkivet vil bli utvidet. Ellers finner du nytt om Rhododendron-symposiet, linker til andre rhododendronforeninger, lister over bøker og besøkshager.

En god hjemmeside er blant annet et sted hvor mennesker med felles interesser kan føle seg hjemme og finne det man leter etter samt å oppdage stadig positive overraskelser. For å kunne lage en slik side eller portal som det populært kalles, trengs det massevis av tilbakemeldinger fra de som bruker siden. Alle meldinger mottas med takk, positive, negative, kreative og konstruktive.

I fremtiden er vi sikre på at internettsiden vil bli en meget viktig del av kommunikasjonen innen foreningen, det å kunne ta i bruk digitale fargebilder av høy kvalitet og ikke minst video er som alle kan tenke seg en enorm fordel på de fleste områder. Alle tidligere utgaver av Lapprosen er elektronisk lagret og egner seg meget godt for å bli lagt ut på internettsiden for enkel tilgang. På en slik måte kan vi kanskje skap enda større tilgang på nye interesserte medlemmer til Den norske Rhododendronforening.

Nautesund Plantesalg

Har eit godt plantesortement.
Spesielt rikt staudesvalg.
Demonstrasjonshage med mange rhododendron.

Nautesund Plantesalg
5986 HOSTELAND

Telefon: 56 36 52 19
www.nautesund.no

Styrets sammensetning

Leder:

Torbjørn Lem Gjesteland, Vollane 10, 5105 Eidsvåg Tlf. 55 95 05 75

Sekretær:

Anna Kvamme Mjøs, Endregården 6 A, 5019 Bergen Tlf. 55 31 80 38

Styremedlemmer:

Torstein Borg, 5694 Onarheim Tlf. 53 43 50 77

Pål A. Skagseth, nestleder, Snekkevikvn. 82, 5239 Rådal Tlf. 55 22 64 35

Randi Valen Fessl, Myrdalskogen 110, 5117 Ulset Tlf. 55 18 50 12

Varamedlemmer:

Frode Harnes, Furutoppen 1, 4847 Arendal Tlf. 37 02 77 81

Ole Petter Vik, Østenstadlia 3, 1392 Vette Tlf. 66 78 42 60

Anne Tafjord-Kirkebø, Strandbakken 15, 5101 Eidsvåg. Tlf. 55 95 21 21

Frøforvalter:

Ole Tjugen, Tellevikveien 34, 5107 Salhus Tlf. 55 19 12 86

E-post: oftjugen@online.no mob.tlf. 905 00 975

Leder Rhododendron Sør:

Frode Harnes, Furutoppen 1, 4847 Arendal Tlf. 37 02 77 81

Leder Rhododendron Øst:

Ole Petter Vik, Østenstadlia 3, 1392 Vette Tlf. 66 78 42 60

Utgiver:

Den norske Rhododendronforening, Postboks 1325, 5811 Bergen

Internett: www.rhododendron.no.

Redaksjon:

Anne Rieber (administrativt)

Tlf. 55 31 02 16 E-post: anrieb@online.no

Gunnar Gilberg (faglig)

Tlf. 55 28 47 59 E-post: gungil@online.no

Anne Tafjord Kirkebø (faglig)

Tlf. 55 95 21 21 E-post: anne@brage.biz

Paul Sørensen, Øvre Fredlundvei 32, 5073 Bergen (teknisk)

Tlf. 55 28 81 60 E-post: jorills@online.no

Innmelding i foreningen:

Innmelding kan skje ved innbetaling av kontingent, for tiden kr. 200, til bankkonto 9521.17.90378. Bruk adressen over.

